EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.12.14.
COM(2020) 799 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Jelentés az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló rendelet szerinti, 2019. évi kiviteli engedélyekről

1. Bevezetés

Az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló (EU) 2019/125 rendelet ([1]) (a továbbiakban: rendelet) célja egyrészről a halálbüntetés, másrészt a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés nem uniós országokban történő megelőzése. A rendelet aszerint különbözteti meg az árukat:

- hogy azok természetüknél fogva bántalmazóak, és nem képezhetik a kereskedelem tárgyát (II. melléklet); vagy
- jogszerű módon is felhasználhatók – ilyenek például a bűnüldözési eszközök (III. melléklet), illetve a gyógyászati felhasználású áruk (IV. melléklet).

Az ilyen árukkal való kereskedelemre bizonyos korlátozások vonatkoznak.

A rendelet 26. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamoknak nyilvános, éves beszámolót kell készíteniük. A jelentésnek tájékoztatást kell tartalmaznia a beérkezett kérelmek számáról, az érintett árukról és országokról, valamint a kérelmekre vonatkozóan hozott határozatokról. A 26. cikk (4) bekezdése kimondja, hogy a Bizottságnak évente jelentést kell készítenie, amelyben összegzi a tagállamok által közzétett éves tevékenységi jelentéseket. A Bizottságnak a jelentést nyilvánosan hozzáférhetővé kell tennie.

Ez a bizottsági jelentés tájékoztatást nyújt a 2019-ben kínzás vagy halálbüntetés során alkalmazható áruk kivitelére vonatkozó 2019-es tagállami engedélyezési tevékenységekről([2]).

Minden tagállam jelentést tett a 11. cikk (1) bekezdése és a 16. cikk (1) bekezdése értelmében megadott vagy elutasított kiviteli engedélyek számáról, valamint a kérdéses árukról és rendeltetési országokról. A legtöbb esetében a tagállamok illetékes hatóságai jelentést tettek továbbá a kivitelre engedélyezett áruk számáról vagy mennyiségéről, valamint azon végfelhasználók kategóriájáról, amelyeknek az árukat szállították.

Az (EU) 2019/125 rendelet szerinti engedélyek

Az (EU) 2019/125 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése, illetve 16. cikkének (1) bekezdése a III. mellékletben (11. cikk (1) bekezdés), illetve a IV. mellékletben (16. cikk (1) bekezdés) felsorolt áruk kivitelére vonatkozó engedélyt([3]) ír elő.

1 HL L 30., 2019.1.31., 1. o.

2 Ez a jelentés nem tartalmaz tájékoztatást a IV. mellékletben felsorolt áruk kivitelére vonatkozó uniós általános exportengedély (az (EU) 2019/125 rendelet V. melléklete) exportőrök általi felhasználásáról.

3 Az (EU) 2019/125 rendelet 2. cikkének d) pontja szerint „kivitel”: „áruknak az Unió vámterületéről történő bármely indítása, beleértve az áruk olyan indítását is, amelyhez vámáru-nyilatkozatra van

A III. melléklet felsorol egyes, kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódra vagy büntetés céljára használható árukat. A III. mellékletben felsorolt áruk a következő árucsoportokba tartoznak: emberek fogva tartására tervezett áruk: tömegoszlatás céljára és önvédelmi célokra tervezett eszközök, valamint tömegoszlatás vagy önvédelem céljából cselekvőképtelenséget okozó vagy irritáló hatású anyagok vagy egyes kapcsolódó anyagok alkalmazására szolgáló fegyverek és eszközök.

A IV. melléklet egyes, halálos injekciókban felhasználható vegyi anyagokat sorol fel.

A kiviteli engedélyt az érintett tagállamnak a rendelet I. mellékletben felsorolt illetékes hatóságaitól kell beszerezni, kivéve, ha a IV. mellékletben felsorolt áruk kivitelére az V. mellékletben meghatározott uniós általános exportengedélyt használják.

Az uniós általános exportengedélyben felsorolt rendeltetési helyekre irányuló kivitelre általában a valamely tagállam által megadott egyedi vagy globális engedély beszerzése nélkül sor kerülhet. Mostanáig az a megközelítés érvényesült, hogy nem uniós országokat akkor vesznek fel az V. mellékletbe, ha azok megerősítették a vonatkozó nemzetközi megállapodást, és kötelezettséget vállaltak arra, hogy valamennyi bűncselekmény esetében eltörlik a halálbüntetést. Tehát az Európa Tanácson kívüli országok esetében ez azt jelenti, hogy az érintett országoknak fenntartás nélkül meg kellett erősíteniük a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának a halálbüntetés eltörlésére irányuló Második Fakultatív Jegyzőkönyvét.

Ha azonban alapos okkal feltételezhető, hogy az exportőr nem tudja teljesíteni az engedély vagy az exportellenőrzési jogszabályok feltételeit, az illetékes hatóság megtilthatja az exportőrnek az uniós általános exportengedély használatát.

Az (EU) 2019/125 rendelet 20. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy a valamely tagállam által megadott kiviteli engedély lehet egyedi engedély (egy nem uniós országbeli végfelhasználó vagy címzett részére történő kivitelre vonatkozó engedély) vagy globális engedély (egy vagy több meghatározott nem uniós országban egy vagy több meghatározott végfelhasználó vagy forgalmazó részére történő kivitelre vonatkozó engedély) ([4]).

A rendelet 3., 4. és 5. cikke tiltja a II. mellékletben felsorolt áruk kivitelét, behozatalát, illetve továbbítását. Az illetékes hatóságok csak akkor engedélyezhetik a tilalomtól való eltérést, ha bizonyított, hogy az érintett árukat kizárólag a történelmi jelentőségük miatti nyilvános múzeumi

szükség, valamint áruk indítását vámszabad területen való tárolását követően a 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében".

4 A 2. cikk p) pontja teljes mértékben meghatározza az „egyedi engedély" fogalmát. A 2. cikk q) pontja teljes mértékben meghatározza a „globális engedély" fogalmát.

kiállítás céljára használják fel (nem uniós országban vagy – a 4. cikk szerint – valamely tagállamban).

2. Megadott és elutasított engedélyek

2019-ben a bejelentett engedélyek teljes száma 285 volt, és 11 tagállam tett arról jelentést, hogy engedélyt adott ki. A többi tagállam arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy hozzájuk nem érkezett a rendelet szerinti engedély iránti kérelem.

Mivel az egyedi engedélynek és a globális engedélynek a rendelet 2. cikkében szereplő fogalommeghatározása nem tartalmaz mennyiségi összetevőt, a megadott engedélyek száma nem jelzi az ezen engedélyek által érintett áruk számát vagy mennyiségét. A tagállamok által a Bizottságnak nyújtott információk jellemzően szintén nem tesznek különbséget az egyedi engedélyek és a globális engedélyek között.

A rendelet értelmében az illetékes hatóságok kötelesek ellenőrizni, hogy a kiviteli engedély tartalmaz-e arra utaló jeleket, hogy a szóban forgó árukat – kivitelük esetén – kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés (III. melléklet) vagy halálbüntetés (IV. melléklet) céljára használhatják fel. Ezért a rendelet 20. cikkének (8) bekezdése kimondja, hogy „az illetékes hatóságoknak meg kell kapniuk valamennyi, különösen a végfelhasználóval, a rendeltetési hely szerinti országgal és az áruk végfelhasználásával kapcsolatos információt”.

2019-ben hat kiviteli engedély iránti kérelem ([5]) elutasítását jelentették be. A 2019-ben bejelentett elutasítások bosznia-hercegovinai, kínai, indiai, izraeli, nigériai és nigeri ügyfelekkel tervezett egyes ügyletekre vonatkoztak. A nem engedélyezett ügyletek elsősorban a III. melléklet 3.1. kódjában felsorolt árukat érintették ([6]). A Nigériába irányuló tervezett kivitel a III. melléklet 3.6. kódjában felsorolt árukat érintette ([7]). Az Indiába irányuló tervezett kivitel a IV. mellékletben felsorolt árukat (*tiopental*) érintette.

A rendelet 3., 4. és 5. cikke tiltja a II. mellékletben felsorolt áruk kivitelét, behozatalát, illetve továbbítását. A rendelet lehetővé teszi az illetékes nemzeti hatóságok számára, hogy eltérést engedélyezzenek a tilalomtól, de csak akkor, ha bizonyított, hogy az érintett árukat kizárólag a történelmi jelentőségük miatti nyilvános múzeumi kiállítás céljára használják fel (nem uniós országban vagy – a 4. cikk szerint – valamely tagállamban). Az illetékes hatóságok jelentése szerint 2019-ben nem engedélyeztek ilyen eltéréseket.

5 A 2019. évi „elutasítások” száma eltér a felülvizsgálati jelentésben (COM (2020) 343) feltüntetett számtól, mivel azokat az adatokat is figyelembe veszi, amelyek a jelentés véglegesítésének időpontjában nem álltak rendelkezésre.

6 A III. melléklet 3.1. kódjában felsorolt áruk: hordozható fegyverek és eszközök, amelyek vagy egy adag cselekvőképtelenséget okozó vagy irritáló hatású vegyi anyagot alkalmazhatnak.

7 A III. melléklet 3.6. kódjában felsorolt áruk: cselekvőképtelenséget okozó vagy irritáló hatású vegyi anyagok kibocsátására alkalmas rögzített vagy felszerelhető eszközök, amelyek nagy területet fednek le.

E jelentés *1. melléklete* az illetékes nemzeti hatóságok által 2019-ben megadott kiviteli engedélyek számáról nyújt tájékoztatást árukategóriák szerinti bontásban (III. melléklet és IV. melléklet). Az uniós általános exportengedély (az (EU) 2019/125 rendelet V. melléklete) szerinti kivitel nem szerepel a megadott engedélyek számára vonatkozó adatokban.

A *2. melléklet* a 2017 és 2019 közötti időszakban engedélyezett és elutasított kérelmek számáról nyújt tájékoztatást.

A *3. melléklet* az engedélyezett kivitel főbb bejelentett rendeltetési helyeiről nyújt tájékoztatást.

A *4. és az 5. melléklet* áttekintést nyújt a kivitelre engedélyezett árukról, ezen áruk rendeltetési helyeiről és a bejelentett végfelhasználásukról.

3. Végfelhasználók

A Bizottság által kapott információk lehetővé teszik, hogy különbséget tegyen a bűnüldözési, tudományos és gyógyászati célú (kórházak és állatgyógyászati végfelhasználás) végfelhasználás, valamint a biztonsági és kereskedelmi vállalkozások általi végfelhasználás között.
A *6. melléklet* a 2019-ben engedélyezett kivitelek végfelhasználására vonatkozóan a Bizottságnak benyújtott információkat foglalja össze.